T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/52
KARAR NO : 2024/165
KARAR TR : 06/05/2024

ÖZET: Davacının, 6458 sayılı Kanun uyarınca idari gözetim kararı kapsamında geri gönderme merkezinde gözetim altında tutulmasında, davalı idare çalışanlarının kusur ve sorumluluğu bulunduğu iddiasıyla, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S. A.
Vekili : Av. M. S.
Davalı : Şanlıurfa Valiliği

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu ve aynı zamanda Almanya'da ikamet izninin bulunduğunu, Elazığ ilinde ikamet eden eşi ve çocuklarının yanına ziyaret için geldiğini, 8 günlük vize süresini 1 hafta aştığını, Elazığ ilinde yapılan kimlik kontrolünde İl Göç İdaresi tarafından sınır dışı ve 6 ay süreyle idari gözetim kararı verildiğini, sonrasında Şanlıurfa'ya gönderildiğini, Şanlıurfa İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından 06/01/2023 tarih ve 14130144.3 sayılı sınır dışı edilme kararı verildiğini, bu karar ile birlikte müvekkilinin usulsüz ve kanuna aykırı bir şekilde geri gönderme merkezinde tutulmak üzere hürriyetinden yoksun kılındığını, müvekkili hakkında sınır dışı kararı ve idari gözetim kararı alınma gerekçesinin, ülkeden çıkış kurallarını ihlal etmek olarak belirtildiğini, geri gönderme merkezinde tutulduğu süre zarfında kimlik dahil bütün belge ve eşyalarının alındığını daha sonra İstanbul'dan Almanya'ya dönmek için pasaport ve Almanya ikamet kimliğinin göç idaresi görevlilerinden talep edilmesine rağmen bu belgelerin olmadığının beyan edilmesi ve kaybolması nedeniyle müvekkilinin ülkeden çıkış yapamadığını, tekrar Şanlıurfa geri gönderme merkezine gönderildiğini bir aydan fazla geri gönderme merkezinde kaldığını, idarenin kendi hata ve kusuru ile müvekkilin hürriyetinden yoksun bırakıldığını ve seyahat hakkının gasp edildiğini ileri sürerek, geri gönderme merkezi görevlilerince kaybedilen belgeler ve bu süre zarfında çalışılamayan zamanlar sebebiyle uğramış olduğu 29.000 TL maddi ve 30.000 TL manevi zararın faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi 03/05/2023 tarih ve E.2023/463, K.2023/489 sayılı kararı** ile, idari gözetim kararı ve idari gözetime alternatif yükümlülük kararından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemli davada adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava dosyasının incelemesinde; Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan davacının 6458 sayılı Kanunun 54/1-e ve h maddesi uyarınca sınır dışı edilmesine ve idari gözetim altına alınmasına Elazığ Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünce karar verildiği, daha sonra idari gözetim kararının kaldırılması üzerine geri gönderme merkezinde tutulduğu süre zarfında idarenin eylem ve ihlali sonucu uğradığını ileri sürdüğü 29.000,00 TL maddi ve 30.000,00 TL manevi zararın yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Olayda; uyuşmazlığın davacı hakkında 6458 sayılı Kanun uyarınca sınır dışı edilmek üzere verilen idari gözetim kararı nedeniyle uğranıldığı iddia edilerek maddi ve manevi zararın tazmini istemine yönelik olduğu, 6458 sayılı Kanun ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 20.06.2022 tarih E:2022/285, K:2022/387 sayılı kararı uyarınca idari gözetim kararı ve idari gözetime alternatif yükümlülük kararına karşı ancak sulh ceza hakimine başvurulabileceği, hukuka uygunluk denetimi idari yargıya ait olmayan işlemin hukuka aykırılığından kaynaklı tazminat isteminin de idari yargı nezdinde uyuşmazlık/dava konusu yapılmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla idari gözetim kararı ve idari gözetime alternatif yükümlülük kararından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılacağı sonucuna varılmaktadır.*

Nitekim; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 30.05.2022 tarih ve E:2022/225, K:2022/296 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı Kanunun 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca davanın görevyönünden reddine..."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Şanlıurfa 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 11/09/2023 tarih ve E.2023/1167, K.2023/1509 sayılı kararı** ile, HMK'nın 114/1-b maddesinde düzenlenen yargı yolunun caiz olmasına ilişkin dava şartı noksanlığı bulunduğundan HMK'nın 115/2. maddesi gereğince dava dilekçesinin usulden reddine, mahkemenin görevsizliğine, idari yargının görevli olduğunun tespiti ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesi gereğince kararın kesinleşmesinden sonra olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için taraflardan birinin talebi üzerine ve mahkemece Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 03/05/2023 tarih ve E.2023/463, K.2023/489 sayılı dosyası kesinleşme şerhi ile birlikte mahkemesinden temin edildikten sonra her iki dosyanın kül halinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş, karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"Bilindiği üzere idarenin eylem ve işlemlerinden doğan uyuşmazlıkların çözüm yeri idari yargıdır. İş bu davada da tipik bir idarenin eylem ve işlemlerinden doğan zarar talep edilmektedir. Bu haliyle idari yargı yerinin uyuşmazlığın çözüm yeri olduğunu düşünmekteyiz, uyuşmazlık idarenin ajanlarının ihmali hareketleri ile meydana gelmiştir. İdari gözetim kararlarının itiraz merci Sulh Ceza Hakimlikleri ise de dava dilekçesinde izah edilen husus sulh ceza hakimliklerine verilen yetki ve denetim kapsamında bulunmamaktadır. Bu anlamda Mahkememizce karşı görevsizlik kararı verilmesi gerekmiştir. Diğer yandan aynı konuda Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesi'nin 03/05/2023 tarih ve 2023/463 esas, 2023/489 karar sayılı ilamı ile de aynı uyuşmazlık hakkında görevsizlik kararı verildiği görülmektedir. Bu haliyle iki farklı yargı yolu arasında olumsuz görev uyuşmazlığı meydana gelmiştir.

Olumsuz görev uyuşmazlığının çözüm yeri ise 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi'nce çözümü gerekeceğinden aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HMK'nın 114/1-b maddesinde düzenlenen yargı yolunun caiz olmasına ilişkin dava şartı noksanlığı bulunduğundan HMK'nın 115/2. maddesi gereğince dava dilekçesinin USULDEN REDDİNE, Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE, idari yargının yolunun görevli olduğunun TESPİTİNE..."

III. İLGİLİ HUKUK

5. T.C. Anayasası'nın *"Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması"* başlıklı 40. maddesi şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

6. Anayasa'nın *"İdare"* üst başlığı altında düzenlenen *"Yargı yolu"* başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

7. Anayasa'nın *"Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence"* başlıklı 129. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir."

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişilerin uğradıkları zararlar"* başlıklı 13. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 6/6/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kâğıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "*İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı*" başlıklı

2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Ana.Mah.nin 21/9/1995 tarih ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000 - 4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)."

10. 2577 sayılı Kanun'un "*Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması*" başlıklı 13. maddesi şöyledir:

" *1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.*

2. Görevli olmayan adli (...) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

11. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir."

12. 6458 sayılı Kanun'un *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanun, yabancılarla ilgili iş ve işlemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiye'ye gelen yabancılara acil olarak sağlanacak geçici korumayı kapsar.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında, Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar ile özel kanunlardaki hükümler saklıdır."

13. 6458 sayılı Kanun'un *"İnsani ikamet izni"* başlıklı 46. maddesi şöyledir:

"(1) Aşağıda belirtilen hâllerde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmadan, Bakanlıkça belirlenen sürelerle sınırlı olmak kaydıyla ve Genel Müdürlüğün onayı alınarak valiliklerce insani ikamet izni verilebilir ve bu izinler uzatılabilir:

a) Çocuğun yüksek yararı söz konusu olduğunda

b) Haklarında sınır dışı etme veya Türkiye'ye giriş yasağı kararı alındığı hâlde, yabancıların Türkiye'den çıkışları yaptırılamadığında ya da Türkiye'den ayrılmaları makul veya mümkün görülmediğinde

c) 55 inci madde uyarınca yabancı hakkında sınır dışı etme kararı alınmadığında

ç) 53 üncü, 72 nci ve 77 nci maddelere göre yapılan işlemlere karşı yargı yoluna başvurulduğunda

d) Başvuru sahibinin ilk iltica ülkesi veya güvenli üçüncü ülkeye geri gönderilmesi işlemlerinin devamı süresince

e) Acil nedenlerden dolayı veya ülke menfaatlerinin korunması ile kamu düzeni ve kamu güvenliği açısından Türkiye'ye girişine ve Türkiye'de kalmasına izin verilmesi gereken yabancıların, ikamet izni verilmesine engel teşkil eden durumları sebebiyle diğer ikamet izinlerinden birini alma imkânı bulunmadığında

f) Olağanüstü durumlarda

(2) İnsani ikamet izni alan yabancılar, iznin veriliş tarihinden itibaren en geç yirmi iş günü içinde adres kayıt sistemine kayıt yaptırmak zorundadır."

14. 6458 sayılı Kanun'un *"Sınır dışı etme"* başlıklı 52. maddesi şöyledir:

"Yabancılar, sınır dışı etme kararıyla, menşe ülkesine veya transit gideceği ülkeye ya da üçüncü bir ülkeye sınır dışı edilebilir."

15. 6458 sayılı Kanun'un *"Sınır dışı etme kararı"* başlıklı 53. maddesi şöyledir:

" (1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancının rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlindeyargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez."

16. 6458 sayılı Kanun'un *"Sınır dışı etme kararı alınacaklar"* başlıklı 54. maddesi şöyledir:

"(1) Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

a) 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi kapsamında sınır dışı edilmesi gerektiği değerlendirilenler

b) Terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar

c) Türkiye'ye giriş, vize ve ikamet izinleri için yapılan işlemlerde gerçek dışı bilgi ve sahte belge kullananlar

ç) Türkiye'de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar

d) Kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar

e) Vize veya vize muafiyeti süresini on günden fazla aşanlar veya vizesi iptal edilenler

f) İkamet izinleri iptal edilenler

g) İkamet izni bulunup da süresinin sona ermesinden itibaren kabul edilebilir gerekçesi olmadan ikamet izni süresini on günden fazla ihlal edenler

ğ) Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler

h) Türkiye'ye yasal giriş veya Türkiye'den yasal çıkış hükümlerini ihlal edenler

ı) Hakkında Türkiye'ye giriş yasağı bulunmasına rağmen Türkiye'ye geldiği tespit edilenler

i) Uluslararası koruma başvurusu reddedilen, uluslararası korumadan hariçte tutulan, başvurusu kabul edilemez olarak değerlendirilen, başvurusunu geri çeken, başvurusu geri çekilmiş sayılan, uluslararası koruma statüleri sona eren veya iptal edilenlerden haklarında verilen son karardan sonra bu Kanunun diğer hükümlerine göre Türkiye'de kalma hakkı bulunmayanlar

j) İkamet izni uzatma başvuruları reddedilenlerden, on gün içinde Türkiye'den çıkış yapmayanlar

(2) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler hakkında, sadece ülke güvenliği için tehlike oluşturduklarına dair ciddi emareler bulunduğunda veya kamu düzeni açısından tehlike oluşturan bir suçtan kesin hüküm giymeleri durumunda sınır dışı etme kararı alınabilir."

17. 6458 sayılı Kanun'un *"Sınır dışı etmek üzere idari gözetim ve süresi"* başlıklı 57. maddesi şöyledir:

"(1) 54 üncü madde kapsamındaki yabancılar, kolluk tarafından yakalanmaları hâlinde, haklarında karar verilmek üzere derhâl valiliğe bildirilir. Bu kişilerden, sınır dışı etme kararı alınması gerektiği değerlendirilenler hakkında, sınır dışı etme kararı valilik tarafından alınır. Değerlendirme ve karar süresi kırk sekiz saati geçemez.

(2) (Değişik:6/12/2019-7196/77 md.) Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır ya da 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir. Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancının iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

(4) (Değişik:6/12/2019-7196/77 md.) İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenmez. İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhâl sonlandırılır. Bu yabancılara, 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir.

(5) İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(6) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı

sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi hâlinde, dilekçe yetkili sulh ceza hâkimine derhâl ulaştırılır. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hâkimine başvurabilir.

(7) İdari gözetim işlemine karşı yargı yoluna başvuranlardan, avukatlık ücretlerini karşılama imkânı bulunmayanlara, talepleri hâlinde 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır.

(8) (Ek:6/12/2019-7196/77 md.) İdari gözetim altına alınan yabancıların uyruklarının tespit edilmesi amacıyla elektronik ve iletişim cihazları incelenebilir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler bu amaç dışında kullanılmaz."

18. 6458 sayılı Kanun'un *"Geri gönderme merkezleri"* başlıklı 58. maddesi şöyledir:

"(1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.

(2) Geri gönderme merkezleri Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işlettirebilir.

(3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 06/05/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, 6458 sayılı Kanun uyarınca hakkında sınır dışı etme kararı alınarak idari gözetim kararı kapsamında geri gönderme merkezinde gözetim altında tutulan davacının, bu süreçte idarenin kusuru nedeniyle hürriyetinden yoksun kaldığı ve geri gönderme merkezindeki davalı idare çalışanlarının belgelerini kaybetmesi nedeniyle, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

22. Dosyanın incelenmesinden, davacının Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olduğu ve aynı zamanda Almanya'da ikamet izninin bulunduğu, Elazığ ilinde ikamet eden eşi ve çocuklarının yanına ziyaret için geldiği, 8 günlük vize süresini aşması üzerine Elazığ ilinde yapılan kimlik kontrolünde İl Göç İdaresi tarafından sınır dışı ve 6 ay süreyle idari gözetim kararı verildiği, sonrasında Şanlıurfa'ya gönderildiği ve ülkeden çıkış kurallarını ihlal ettiği için Şanlıurfa İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından 06/01/2023 tarih ve 14130144.3 sayılı sınır dışı edilme kararı verildiği, geri gönderme merkezinde tutulduğu süre zarfında kimlik dahil bütün belgeleri ile eşyalarının alındığı daha sonra İstanbul'dan Almanya'ya dönmek için pasaport ve Almanya ikamet kimliğinin göç idaresi görevlilerinden talep edilmesine rağmen bu belgelerin olmadığının beyan edilmesi ve kaybolması nedeniyle ülkeden çıkış yapamadığını, tekrar Şanlıurfa geri gönderme merkezine gönderildiği bir aydan fazla geri gönderme merkezinde kaldığı, idarenin kendi hata ve kusuru ile hürriyetinden yoksun bırakıldığı ve seyahat hakkının gasp edildiğini ileri sürerek, geri gönderme merkezi görevlilerince kaybedilen belgeler ve bu süre zarfında çalışılamayan zamanlar sebebiyle uğramış olduğu 29.000 TL maddi ve 30.000 TL manevi zararın faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davaların açıldığı; yine dosyada mevcut Şanlıurfa Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün 17/02/2023 tarih ve 69808 sayılı yazısında *"...yabancının 8 günlük vize kullanma hakkı bulunup bu süre bitiminde ülkeden çıkması gerekirken çıkmayıp kendi isteği ile ülkede kalarak 6458 sayılı Kanun'un 54 ve 57. maddeleri uyarınca işlemler yapıldığı, bu idari işlemlerle alakalı yargı yoluna başvuruda bulunulmadığı, idari gözetim altında iken uğradığı maddi ve manevi zararların karşılanması için yargı yoluna başvurulması gerektiğinin"* davacı vekiline bildirildiği anlaşılmaktadır.

23. Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; davacının tazminat istemine konu uygulamaların davalı idare çalışanlarının mevzuatta belirtilen görevlerini yürüttüğü sıradaki işlem ve eylemlerinden

kaynaklandığı iddialarına dayandığı anlaşılmaktadır.

24. Belirtilen durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlilerinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunmasının hizmet kusuru olup olmadığı hususunun tespitinin, idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği açıktır.

25. Bu itibarla,davada zararın kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında doğması ve idarenin hizmet kusuruna dayanılmış olması karşısında,olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, dava konusu tazmin isteminin de 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fikrasının (b) bendi uyarınca idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

26. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 03/05/2023 tarih ve E.2023/463, K.2023/489 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Şanlıurfa 1. İdare Mahkemesinin 03/05/2023 tarih ve E.2023/463, K.2023/489 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

06/05/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN